

Kritik mot dåvarande kommunstyrelseordföranden i Hässleholms kommun för att han till en enskild förmedlat uppfattningen att denne borde återkalla ett överklagande av ett kommunalt beslut

Beslutet i korthet: En enskild överklagade ett kommunalt beslut om att köpa en fastighet och yrkade att köpet skulle hävas. Som en följd av överklagandet och handläggningstiden i domstol riskerade köpet att inte kunna fullföljas. Den dåvarande ordföranden i kommunstyrelsen kontaktade den enskilde för ett möte. Den enskilde har uppgett att ordföranden uppmanade honom att återkalla överklagandet. Ordföranden har förnekat det och angett att syftet med mötet endast var att lämna viss information om köpet som han fått från säljaren.

Utredningen ger enligt JO inget entydigt svar på vad som sades vid mötet. Så mycket står dock klart att ordföranden informerade den enskilde om att säljaren inte avsåg att gå vidare med försäljningen om inte fullmäktiges beslut fick laga kraft senast vid en viss tidpunkt. Det är även klarlagt att den enskilde fick uppfattningen att ordföranden sökte förmå honom att återkalla överklagandet.

Mot bakgrund av att den enskilde överklagat beslutet och yrkat att köpet skulle upphävas har JO svårt att förstå varför ordföranden ville förmedla informationen från säljaren vid mötet, om syftet inte var att den enskilde skulle förmås att återkalla överklagandet. Under alla förhållanden var risken för att ordförandens agerande kunde uppfattas på det sättet uppenbar.

JO anser att ordföranden har agerat i strid med kravet på saklighet och opartiskhet i regeringsformen och kritiserar honom för det.

Bakgrund

Kommunfullmäktige i Hässleholms kommun beslutade i augusti 2021, i enlighet med kommunstyrelsens förslag, att godkänna kommunens köp av en fastighet. Köpet var villkorat av att beslutet skulle få laga kraft senast vid utgången av december 2021. Fristen kom att förlängas till utgången av juni 2022. AA överklagade beslutet till förvaltningsrätten och yrkade att köpet skulle upphävas.

Anmälan

I en anmälan som kom in till JO den 28 juli 2022 förde AA fram klagomål mot BB, som tidigare var kommunstyrelsens ordförande i Hässleholms kommun.

Enligt anmälan hade BB stämt träff med AA och vid ett möte uppmanat honom att återkalla sitt överklagande. AA uppgav bl.a. följande.

Den 12 maj 2022 fick kommunen ett mejl från säljaren av fastigheten med information om att de inte avsåg att gå vidare med försäljningen om kommunfullmäktiges beslut inte hade fått laga kraft senast vid utgången av juni 2022. Med anledning av det kontaktade BB honom genom ett sms den 14 maj 2022 och ville att de skulle träffas för att prata om hans överklagande, vilket de gjorde dagen efter i stadshuset. Under samtalet berättade BB att säljaren inte avsåg att förlänga villkorstiden i avtalet eftersom handläggningen i domstolen hade dragit ut på tiden. BB utövade påtryckningar och uppgav att det bara var AA som hade överklagat beslutet. BB bad honom att återkalla överklagandet och sa att det kunde bli problem för kommunen om köpet inte kunde genomföras som planerat.

Av en sms-konversation som bifogades anmälan framgick att BB den 14 maj 2022 tagit kontakt med AA och ville prata om överklagandet och delge AA ny information från säljaren av fastigheten. I detta syfte föreslog BB i ett sms att de skulle träffas i Hässleholms stadshus.

Utredning

JO uppmanade Kommunstyrelsen i Hässleholms kommun att yttra sig om bl.a. i vilket syfte BB tog kontakt med AA och hur BB:s agerande förhåller sig till 1 kap. 9 § regeringsformen (RF).

Kommunstyrelsen yttrade sig den 20 december 2022 och den 15 juni 2023. Kommunstyrelsen uppgav att BB, sedan oktober 2022, inte längre var ordförande i kommunstyrelsen och i övrigt i huvudsak följande.

Kommunstyrelsen gav inte BB i uppdrag att kontakta AA, och BB informerade inte heller styrelsen om att kontakten togs. Eftersom kommunstyrelsen inte har någon annan information om kontakten får den antas ha tagits i det syfte som framgår av sms-konversationen mellan BB och AA.

Det är av största betydelse att rätten att överklaga myndigheters beslut inte undertrycks. Bestämmelsen i regeringsformen torde vara avsedd att förhindra påtryckningar med anledning av ett överklagande. Av sms-konversationen mellan BB och AA framgår att BB ville diskutera överklagandet med anledning av den nya informationen från säljaren av fastigheten. Det kan ha varit så att BB trodde att AA inte var medveten om vad överklagandet hade för konsekvenser för kommunen och endast ville upplysa om det. Det förhållandet att man upplyser om vilka följder ett överklagande kan få bör i sig inte anses vara ett försök att undertrycka rätten att överklaga, särskilt inte om nya omständigheter tillkommit som den enskilde inte känner till.

Kommunstyrelsen uppgav avslutningsvis att den inte kände till vad som sades mellan BB och AA vid mötet i stadshuset.

BB fick möjlighet att lämna upplysningar över anmälan och remissvaren samt vissa uppgifter i artiklar som var ingivna i JO:s ärende. Han uppgav följande.

Inledningsvis vill jag framhålla att mötet med AA inte skedde på uppdrag av kommunstyrelsen. Mötet skedde på enskilt initiativ av mig, i egenskap av förtroendevald ledamot av kommunfullmäktige, efter en diskussion med en kollega i fullmäktige.

Kommunstyrelsen eller dess arbetsutskott informerades inte vare sig före eller efter mötet. Däremot har jag efter mötet vid olika tidpunkter talat med några enskilda ledamöter i kommunstyrelsen, däribland CC och DD, om mötet, t.ex. vid sammanträffande i arbetskorridoren eller i samband med fikapaus.

Syftet med mötet har inte varit att förmå AA att återkalla överklagandet. Syftet har varit att informera AA om tillkommande omständigheter. Detta framgår också tydligt av den SMS-konversation som föregick mötet. Påståendet från AA om att jag utövat påtryckningar mot honom är inte korrekt. Tvärtom var jag tydlig med att jag inte ställde några krav på honom om att återkalla överklagandet.

För övrigt menar jag att det är en naturlig del av uppdraget som förtroendevald att ha dialog med kommuninvånare, både meningsfränder och meningsmotståndare. Mötet med AA var en av många sådana dialoger under min tid som förtroendevald i Hässleholms kommun.

AA kommenterade kommunstyrelsens yttrande och BB:s skrivelse.

Under ärendets handläggning har AA lämnat in ytterligare skrivelser och handlingar till JO.

Rättslig reglering

Enligt 1 kap. 9 § RF ska myndigheter och andra som fullgör offentliga förvaltningsuppgifter beakta allas likhet inför lagen och iaktta saklighet och opartiskhet.

Bestämmelsen omfattar inte bara hur en sak rent faktiskt har handlagts och vilka verkliga skäl som ligger bakom ett beslut eller annat handlande från en myndighet. Även hur en myndighets eller en tjänstemans agerande har uppfattats är av betydelse. Redan risken för att andra kan uppfatta att saklighet och opartiskhet inte iakttas är tillräckligt för att hindra ett visst agerande. (Se Bull och Sterzel, Regeringsformen – en kommentar, [2023, JUNO], s. 57 och JO 2021/22 s. 402, dnr 3718-2020 m.fl.)

Varje medlem av en kommun har rätt att få lagligheten av ett kommunbeslut prövat genom att överklaga det till förvaltningsrätten. Bland annat kan beslut av fullmäktige överklagas dit. (Se 13 kap. 1 och 2 §§ kommunallagen.)

Laglighetsprövningsinstitutet värnar om den lokala demokratin och den kommunala självstyrelsen. Grundtanken är att alla medlemmar i en kommun är delaktiga i hur de kommunala angelägenheterna sköts och att de därmed har ett

berättigat intresse av att få till stånd en laglighetskontroll av besluten. (Se prop. 2016/17:171 s. 252.)

Tjänstemän och andra befattningshavare vid kommunala myndigheter, bl.a. kommunstyrelsen, står under JO:s tillsyn. Däremot omfattar JO:s tillsyn inte ledamöter av beslutande kommunala församlingar. (Se 14 § första stycket 1 och 2 respektive 15 § 6 lagen med instruktion för Riksdagens ombudsmän.) Bestämmelserna har sin motsvarighet i den instruktion som gällde före den 1 september 2023 (se SFS 1986:765).

Bedömning

Av utredningen framgår att BB och AA träffades i Hässleholms stadshus den 15 maj 2022. Mötet skedde på initiativ från BB som ville prata om AA:s överklagande av ett kommunalt beslut att köpa en fastighet.

Min granskning har rört BB:s kontakter med AA med anledning av AA:s överklagande och huruvida BB:s agerande är förenligt med skyldigheten i 1 kap. 9 § RF för den som fullgör offentliga förvaltningsuppgifter att iaktta saklighet och opartiskhet. Jag går därför inte in på det som AA i sina skrivelser till JO fört fram om andra förhållanden.

Av upplysningarna till JO förstår jag BB som att han anser att han inte tog kontakt med AA i sin egenskap av ordförande i kommunstyrelsen utan som ledamot av kommunfullmäktige.

Jag börjar därför med frågan om det finns några begränsningar i min tillsyn med anledning av att JO inte har tillsyn över ledamöter i fullmäktige.

Det var på kommunstyrelsens förslag som kommunfullmäktige godkände köpet av fastigheten. BB var vid den tidpunkten, och även när han träffade AA i stadshuset, ordförande i kommunstyrelsen. Hans agerande har en så tydlig koppling till rollen som ordförande i kommunstyrelsen att jag inte ser några hinder mot att jag granskar hans agerande i det här fallet. Det förhållandet att han inte längre innehar den nämnda befattningen innebär inte heller någon begränsning i min tillsyn i fråga om den nu aktuella händelsen.

Utredningen ger inget entydigt svar på vad som sades vid mötet i stadshuset. Så mycket står dock klart att BB informerade AA om att säljaren av fastigheten inte avsåg att gå vidare med försäljningen om inte fullmäktiges beslut fick laga kraft senast vid utgången av juni 2022. Det är även klarlagt att AA fick uppfattningen att BB sökte förmå honom att återkalla överklagandet.

Jag vill stryka under vikten av att företrädare för det allmänna respekterar den lagstadgade rätt som en kommunmedlem har att få lagligheten av ett kommunalt beslut prövat av domstol.

JO har därför uttalat att en företrädare för en kommunal eller statlig myndighet allmänt sett bör vara mycket återhållsam med att ta kontakt med en enskild som

är part i ett ärende där det allmänna, t.ex. en kommun, har intresse av utgången. Det får över huvud taget inte förekomma något som kan uppfattas som påtryckningar. Redan att väcka frågan om den enskilde vill överväga att återkalla ett överklagande, utan att den enskilde gett anledning till det, måste anses olämpligt. (Se JO 2010/11 s. 558, dnr 5386-2008.)

AA hade överklagat fullmäktiges beslut och yrkat att köpet skulle upphävas. Jag har därför svårt att förstå varför BB ville förmedla den tillkommande informationen från säljaren, om syftet inte var att AA skulle förmås att återkalla överklagandet. Under alla förhållanden var omständigheterna sådana att det fanns en uppenbar risk för att BB:s agerande kunde uppfattas på det sättet.

BB har agerat i strid med kravet på saklighet och opartiskhet i regeringsformen och han förtjänar kritik för det.

Ärendet avslutas.

Beslutet har fattats av JO Per Lennerbrant. Dokumentet har fastställts digitalt och har ingen underskrift.

Ärendet har föredragits av rättssakkunniga Leo Nilsson Nannini. Byråchefen Sara Johannesson har deltagit i beredningen.